

International

Journal of Human Sciences

ISSN:2458-9489

Volume 14 Issue 4 Year: 2017

Evaluation of violence against women in the context of analytic psychotherapy

Kadına yönelik şiddetin analitik psikoterapi bağlamında değerlendirilmesi

Faruk Bozdağ¹
Nilüfer Voltan Acar²

Abstract

In this study, it was aimed to evaluate violence against women, one of the common problems of the society, especially in the context of analytical psychotherapy, based on some recent events in the media. For this purpose, two cases involving violence against women were discussed with the basic approach of analytical psychotherapy. In the study, the emotions, thoughts and behaviors of violent men were tried to be explained based on the concepts of conscious, unconscious, complex and archetypes of analytical psychotherapy. As a result, in this study, some clues about the points that psychological counselors should take into consideration in the psychological treatment of men who resort to violence against women.

Keywords: Analytic psychotherapy; violence against women; animus; shadow.

(Extended English abstract is at the end of this document)

Giriş

Analitik psikoterapinin gelişim süreci Jung'un normal, nörotik ve psikotik insanlarla olan kendi deneylerine dayanır. Jung'un öğretileri, patolojinin deneysel gereğini göz önüne almakla birlikte tamamıyla psikopatolojiye odaklanmaz. Jung, insana ilişkin bir nokta üzerine yoğunlaştığında o noktanın açıklık kazandığını ancak ruhsal etkinliğin bütünü oluşturur.

Özet

Bu çalışmada toplumun yaygın sorunlarından biri olan kadına yönelik şiddetin özellikle son zamanlarda medyada yer alan bazı olaylar temel alınarak analitik psikoterapi bağlamında değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla kadına yönelik şiddeti içeren iki olay, analitik psikoterapinin temel yaklaşımıyla ele alınmıştır. Çalışmada şiddet uygulayan erkeklerin duygu, düşünce ve davranışları analitik psikoterapinin bilinç, bilinçdışı, kompleks ve arketip kavramları esas alınarak açıklanmaya çalışılmıştır. Sonuç olarak bu çalışmada kadına yönelik şiddet uygulayan erkeklerin psikolojik tedavilerinde psikolojik danışmanların göz önünde bulundurmaları gereken noktalara ilişkin bir takım ipuçları ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Analitik psikoterapi; kadına yönelik şiddet; animus; gölge.

¹ Araş. Gör., İstanbul University, Hasan Ali Yucel Education Faculty, Education Sciences Department, faruk.bozdag@istanbul.edu.tr

² Prof. Dr., TED University, Education Faculty, Education Sciences Department, nilufer.voltan@tedu.edu.tr

ilişkiler ağının gözden kaçırıldığını belirtmiştir (Fordham, 1994). Kişiliği kavramsallaştırırken temel olarak birlik ve bütünlüğü esas alan Jung'a göre bu bütünlük, bilinçli ya da bilinçdışı bütün düşünce, duygu ve davranışları içeren "psişe"de kendini gösterir (Sharf, 2014).

Günümüzde daha çok zihin sözcüğünü karşılayan Latince "ruh" anlamına gelen psişe, bilinçli veya bilinçdışı duygu, düşünce ve davranışların hepsini içeren, bireyin toplumsal ve fiziksel çevresine uyumunu sağlayan güç olarak tanımlanır (Geçtan, 2006). Jung'un "zihin" ve "zihine ilişkin etkinliklerden" bahsederken bu kelimelerden ziyade "ruh" ve "ruhsal" kelimelerini kullandığı görülür. "Zihin" ve "zihinsel" ifadeleri bilinçle ilgiliyken "ruh" ve "ruhsal" ifadeleri hem bilinci hem de bilinçdışını kapsar (Fordham, 1994).

Jung'un psişik enerji kavramı, Freud'un libido kavramını çağırıştırır. Freud, libidoyu temelinde cinsel dürtülerin yer aldığı insanın pek çok his ve düşüncesine yön veren enerji olarak ele alır. Buna karşın Jung, bu enerjiyi yalnızca cinsel enerjiyle kısıtlamaz, onu ruhsal enerjinin bütünü şeklinde açıklar. Kimi zaman bilinçdışında toplanan bu enerji, kimi zaman da çeşitli içgüdüler arasında yer değiştirebilir; sosyal aktiviteler, gelenekler ve alışkanlıkların farklılaşmasıyla değişik eylemlere yönlendirilebilir (Jung, 2014). Jung'a göre bu enerji, orta yaş ve sonrasında kadar gelişebilir (Sharf, 2014). Şöyle ki kişilik tamamıyla çocukluk dönemindeki yaşantıların etkisiyle şekillenmez, birey sahip olduğu potansiyeli kullanarak daha sonraki yaşam dönemlerinde de kişilik gelişimine yönelik güçlü adımlar atabilir.

Analitik psikoterapiye göre her insanın bir iç bir de dış dünyası bulunur. Çevreye ve kültüre uyum sonucunda kazanılan özellikler bütünü "persona" denen dış dünyayı oluşturur. Gizlenen ve insanın kendisinin de fark etmediği, bilincin baskıdan kurtulduğu anlarda gerçekleşen düşünsel ve eylemsel yaklaşımlardan oluşan insanın iç dünyası ise "gölge" olarak adlandırılır. Gölge, kişiliğin karanlık yönünü, bastırılan ve saklanan alanları yansıtır. Ayrıca her insanda dişiliğe ait bir yapıyla (anima) birlikte erkekliğe ait bir yapı (animus) da bulunur ve bunlar arasındaki dengesizlik bir takım ruhsal sorunlara yol açabilir. Benzer şekilde kişinin "persona" ya körü körüne uyması veya "gölge" sini uygun bir şekilde yansıtmaması da çeşitli psikolojik bozuklukların ortaya çıkmasına neden olabilir (Jung, 2014; McGuigan, 2009).

Psikolojik bozuklukların bir sonucu olarak insanlar şiddete başvurabilir. Şiddet; bireyin sahip olduğu fiziksel güç veya kudretin kendisine, başka birine, bir gruba ya da topluluğa karşı ölüm, psikolojik zarar, kayıp veya gelişimsel sorunlarla sonuçlanacak şekilde tehdit yoluyla ya da fiilen uygulanmasıdır. Toplumsal cinsiyet temelli olup, kadına zarar veren, onu inciten, bünyesinde fiziksel, cinsel, ruhsal sorunlarla sonuçlanan ya da sonuçlanabilecek olan, toplumsal alanda ya da özel yaşamında kendisine baskı uygulanmasına ve özgürlüğünün gelişigüzel bir şekilde kısıtlanmasına sebep olan tüm davranışlar ise kadına yönelik şiddet olarak tanımlanır (WHO, 2014). Şiddetin bu türünde, şiddet uygulayanların birtakım psikolojik sıkıntılar yaşadıkları, eylemlerini bilinçli olarak yapmadıkları ve kontrol edemedikleri savunulur. Şiddete uğrayanların ise genellikle pasif kişilik yapısına sahip oldukları, şiddet uygulayana karşılık verebilecek gücü ve cesareti kendilerinde bulamadıkları ifade edilir (Şenol ve Yıldız, 2013). Psikolojik nedenlerinin yanı sıra kadına yönelik şiddetin sosyo-ekonomik ve kültürel pek çok yapısal faktörden de beslendiği belirtilir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir göstergesi olarak kadına yönelik şiddet, kadının şiddetten korunmasına yönelik tedbirler ve toplumsal kabullerle birlikte düşünülür (Karal ve Aydemir, 2012).

Şiddetin, kişiyi duygusal, sosyal ve fiziksel açıdan önemli bir şekilde etkilediği bilinir. Şiddet mağduru kadınlarda bedensel hasarlar, güven sorunları, uyku sorunları, kabus görme, sosyal olarak geri çekilme, bilinç kaybı, alkole yönelme, depresyon, intihar ve sebebi net olarak anlaşılmayan baş ağrıları gibi bozukluklar sıklıkla görülür. Ayrıca bu bireylerde benlik saygısına ilişkin problemlerin olduğu belirtilir (Güler, Tel ve Özkan-Tuncay, 2005). Diğer bir ifade ile şiddete maruz bırakılan kadınların, birçok ruhsal sorunla karşı karşıya kalmakla birlikte kendilerini değersiz ve yetersiz görme eğiliminde oldukları söylenebilir.

Bu çalışmada toplumun yaygın sorunlarından biri olan kadına yönelik şiddetin özellikle son zamanlarda medyada yer alan bazı olaylar temel alınarak analitik psikoterapi bağlamında değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıda kadına yönelik şiddeti içeren iki olaya ve bu olaylara ilişkin analitik psikoterapinin temel yaklaşımına yer verilmiştir.

Kadına Yönelik Şiddet Olaylarına Analitik Psikoterapinin Temel Yaklaşımı

Erkeğin kadına uyguladığı şiddete ilişkin Kaufman (1999) yedi neden belirtmiştir. Bunlar şöyle sıralanır:

- a. Ataerkil İktidar: Ataerkil veya erkek egemen toplumların örgütsel yapısı ve talepleri.
- b. Ayrıcalık Taşımanın Hak Olduğu Algısı: Erkeklerin bilinçli ama çoğu zaman da bilinçsiz biçimde ayrıcalık taşıma hakkına sahip oldukları algısı.
- c. Onaylama/İzin Verme: Birçok ülkede eşlere karşı şiddet üzerine ya hiç yasal düzenleme bulunmaması ya da var olanların uygun bir şekilde uygulanmaması.
- d. Erkek İktidarının Yarattığı Paradoks: Erkeklik düzeyine ulaşmada yaşanan başarısızlıkların oluşturduğu güvensizlik.
- e. Psikik Erkeklik Zırhı: Diğerleri ile araya duygusal mesafe koymaya dayalı karakter yapısı.
- f. Ruhsal Bir Düdüklü Tencere Olarak Erkeklik: Birçok erkek çocuğun, küçüklüklerinden itibaren duygularını bastırmayı öğrenmesi.
- g. Geçmiş Deneyimler: Erkek çocukların şiddete maruz kalmaları veya tanık olmaları.

Kaufman'ın (1999) yukarıda açıkladığı nedenlere bakıldığında tüm bireylerde bulunan dişiliğe ait yapı ve erkekliğe ait yapının, dengeli bir şekilde gelişmemesinin kadına yönelik şiddete yol açtığı görülür. Erkeğin daha küçükken duygularını bastırmayı öğrenmesi, diğerleri ile arasına duygusal mesafe koyması gibi durumlar erkekteki dişi yapının (anima) yeterince gelişmemesine neden olur. Benzer bir şekilde ataerkil toplum yapısı ve toplumda kadına yönelik şiddetin açık veya örtük bir şekilde onaylanması, kadındaki erkeklik yapısının (animus) yeterince gelişmesini engeller. Analitik psikoterapide anima ve animus olarak adlandırılan bu yapılar kolektif bilinçdışının içeriğini oluşturur.

Analitik psikoterapide kişiliğin tümü için psişe kavramı kullanılır. Psişe; bilinç, kişisel bilinçdışı ve kolektif bilinçdışı olmak üzere üç seviyeden oluşur (Geçtan, 2006). Ruhun bilinçdışı yönü bilinçten farklı olmasına rağmen bilinci tamamlar. Jung'a göre bilinçli akıl, kendisinden daha eski olup onunla birlikte hatta ona karşın işlevini sürdüren bir bilinçdışı ruhtan ortaya çıkar ve büyür (Fordham, 1994).

Bireyin doğrudan farketmediği ve tanıdığı bir zihin parçası olan bilinç alanının geliştirilmesi, Jung'un düşünme, hissetme, duyumsama ve sezme olarak isimlendirdiği zihin fonksiyonlarının yaşam boyunca sürekli uygulanmasıyla sağlanır (Geçtan, 2006). Jungcu kişilik yapısının merkezinde yer alan yapının "ego" olduğu ifade edilir. Jung'a göre ego "ben" veya "benim olan" demektir ve kişinin kişiliğinin farkında olduğu yönleri kapsar (Murdock, 2012). Ego, kişiliğin bilinçli bölümü olup algılar, anılar, düşünceler ve duygulardan oluşur (Karahana ve Sardoğan, 2004). Şöyle ki birey deneyimler aracılığıyla duygu, düşünce ve algılarını geliştirir ve bunlara ilişkin farkındalığı egoyu oluşturur. Ayrıca bilinçdışından bazı materyallerin de bilince getirilmesi yani farkındalığın arttırılması egoyu güçlendirir.

Kişisel bilinçdışı, yaşantıların bilince ulaşamayacak düzeyde zayıf veya bilinçte varlıklarını sürdüremeyecek düzeyde güçsüz olan bölümlerini içerir ve rüyaların oluşumunda önemli bir rol oynar (Geçtan, 2006). Kişisel bilinçdışında ya bilince hiç ulaşmamış ya da bilince ulaştıktan sonra bireyde rahatsızlık oluşturduğu için bastırılmış yaşantılar yer alır (Karahana ve Sardoğan, 2004). Duygu, düşünce ve hatıraların birbiri ile ilişkili olması ya da belli bir içeriği yansıtmaması, birey üzerinde belli bir duygusal etkiye sahip olduğunda kompleks olarak adlandırılır. Kişisel bilinçdışındaki bazı deneyimler gruplaşarak kompleksleri oluşturur. Bununla birlikte kompleksler yalnızca kişisel bilinçdışından değil kolektif bilinçdışından da unsurlar içerir (Schultz ve Schultz,

2007; Sharf, 2014). Bir diğer deyişle kolektif bilinçdışında yer alan unsurlar da komplekslerin oluşumunu etkiler.

Fordham (1994) kolektif bilinçdışını bilinçdışının kişisel bilinçdışından daha derinlerde olan bir bölümü, bilinçte ortaya çıktığı bilinmeyen bir madde olarak ifade eder. Kolektif bilinçdışı evrensel olup insanların dünyaya karşı belirli ve seçici tutumlar geliştirmelerini sağlar (Karahan ve Sardoğan, 2004). Tüm insanlar tarafından paylaşılan bir dizi bilgi, inanç ve yaşantıyı içeren kolektif bilinçdışının en önemli unsurunun “arketipler” olduğu belirtilir (Murdock, 2012). Diğer bir ifade ile kolektif bilinçdışı kendini arketipler aracılığıyla yansıtır.

Arketipler kolektif bilinçdışının ürünü olup, insana bilinçdışının evrensel ve temel öğelerini sunar. Arketiplerin yalnızca biçimsel olarak belirlendiği, zaman ve yer kavramından bağımsız olduğu vurgulanmıştır. Arketiplerin temel formları, mitlerde ve diğer kolektif öykülerde görülür. Arketiplerden bazıları kişiliğin oluşumunda kritik bir rol oynadıklarından Jung, onlara özel olarak yer verir. Bunlar; anima-animus, persona, gölge ve ben arketipleri olarak ifade edilmiştir. Bunlarla birlikte birçok arketip daha bulunur. Ateş, okyanus, nehir ve dağ doğal arketipler arasında yer alır (Daniels, 2011; Ekstrom, 2004; Geçtan, 2006; Jung, 2005). Yaşlı ve bilge adam, anne, baba, güneş, ay, kahraman, yaratıcı ve ölüm gibi arketipler dikkat çeken diğer arketiplerdendir (Burger, 2006).

Jung'un kişiliğin oluşumunda çok önemli bir rol oynadığını belirttiği arketiplerden biri olan persona, insanın kendisini korumak için taktığı bir maske ya da toplumsal yüz olarak tanımlanmıştır. Persona, bireylerin duygu, düşünce ve davranışlarını belli durumlarda kontrol etmeyi öğrenmelerini sağlar. Animus ve anima, cinsiyetlerde bir arada bulunan erkeksiliğin ve kadınsılığın psikolojik ve biyolojik yönlerini yansıtır; karşı cinsin duygu, tutum ve değerler gibi özelliklerini ifade eder. Gölge, insanın karanlık yüzüdür ve sosyal yönden kabul edilemez düşünceleri, duyguları ve eylemleri temsil eder. Kendini toplumsal beklentilerle ifade eden persona, gölgeyi yatıştırma ya da kontrol altında tutmaya çalışır. Benlik, kişiliği düzenleyen ve kişiliğin bütünleşmesini sağlayan enerji olarak açıklanır. Kişiliğin merkezi olan benlik, bilinç ve bilinçdışı süreçleri birlikte yürütür (Corey, 2007; Sharf, 2014).

Bireylerin sahip oldukları bilinç ve bilinçdışı süreçler, davranışlarına büyük ölçüde yön verir. Toplumda ciddi bir sorun haline gelen şiddet davranışının altında da bu süreçlerin önemli etkileri vardır. Özellikle kadına yönelik şiddet düşünüldüğünde, analitik psikoterapinin kişiliğe ilişkin öne sürdüğü süreçler ve yapıların büyük bir önem taşıdığı düşünülmektedir.

Toplumda kadına yönelik şiddetin ciddi boyutlara ulaştığı görülmüştür. Ülke genelinde hayatının herhangi bir döneminde eşinden veya birlikte yaşadığı kişiden fiziksel şiddet gören kadınların oranı %35,5 olarak belirtilmiştir. Bu durum 10 kadından dördünün eşinden ya da birlikte yaşadığı kişiden fiziksel şiddet gördüğünü gösterir (TÜİK, 2016). HÜNEE' ye (2015) göre kadınlar, en çok yakın ilişki içinde oldukları erkeklerin şiddetine maruz kalmaktadır. Evli kadınların eşleri tarafından ya da birlikte yaşadıkları erkeklerce hayatlarının herhangi bir döneminde maruz kaldıkları fiziksel şiddet oranı % 36 iken cinsel şiddet oranı % 12 olarak aktarılmıştır. Ayrıca kadınlar, yalnızca eşlerinin ya da birlikte yaşadıkları erkeklerin değil aileleri de dâhil yakın çevrelerindeki diğer kişilerin de şiddetine maruz kalmaktadırlar. Aşağıda kadına yönelik şiddetin örneği olarak yakın zamanda yaşanan ve medyada yankılanan iki olay sunulmuştur.

Birinci Olay: Şort Giyen Kadına Tekme Atan Saldırgan Olayı

İstanbul Çekmeköy'de 12 Eylül 2016 tarihinde, Kurban Bayramı'nın birinci günü, hemşire A. T., işyerinden çıkıp evine giderken bindiği otobüste bir erkek tarafından saldırıya uğradı. Saldırının gerekçesi hemşire A. T.'nin şort giymesiydi. Saldırgan A. Ç. ifadesinde “Giydiği şort ortama uygun olmadığı için sinirlenerek bu hareketi yaptım” dedi. “Gelenek ve göreneklerime aykırı giyinmişti.” “Giyimini beğenmediğimi döverim, Devlet de bu şekilde giyinenlere ceza vermeli.” gibi ifadeler, saldırganın kullandığı diğer ifadelerdi. Ayrıca saldırgan, hâkimlikte manevi duygularından dolayı böyle hareket ettiğini savunmuş ve şöyle söylemişti: “O gün kurban bayramı olduğu için milli ve manevi duygularım üst düzeydeydi. Yaptığım davranışı doğru bulmuyorum,

bununla birlikte kadın da normal bir şekilde giyinmemiştir. Bundan dolayı manevi duygularım tahrik oldu ve öyle bir davranışta bulundum.”(Cumhuriyet, 2016; Hürriyet, 2016; T24, 2016).

Yukarıdaki olay analitik psikoterapi bağlamında değerlendirildiğinde saldırganın sosyal açıdan kabul edilemez birtakım duygu, davranış ve düşüncelere sahip olduğu anlaşılmıştır. Saldırganın “persona”sının yeterince gelişmediği, “gölge”sinin etkisi altında kaldığı görülmüştür. Saldırgan, giyimini beğenmediği için karşısındaki kadına şiddet uygulamayı bir hak olarak algılamış dahası bunu genelleyerek devletin böyle giyinenlere ceza vermesi gerektiğini söylemiştir. Bundan da saldırganın ciddi düzeyde “gölge”sinin etkisi altında hareket ettiği öyle ki toplumun da kendisi gibi düşünmesi gerektiğine dair bir algı oluşturduğu sonucuna varılmıştır. Bu saldırgan, kişiliğin kendini içinde yaşadığı topluma göre düzenlediği yönü olan “persona”sını geliştirmek yerine kişiliğin hayvani yönünü temsil eden “gölge”sini ön plana almış ve toplumun da kendisine bu yönde destek vermesi gerektiğini düşünmüştür. Bir başka ifade ile saldırgan, toplumda hâkim olan “persona”yı değiştirmek, kendi “gölge”sini “persona”laştırmak istemiştir. Saldırgan, bunu da milli ve manevi duyguların, gelenek ve göreneklerin arkasına sığınarak yapmaya çalışmıştır.

İkinci Olay: Hamile Kadına Tekme Atan Saldırgan Olayı

7 Aralık 2016’da Manisa’ya bağlı Turgutlu ilçesinde 32 yaşındaki bir çocuk annesi ve dört aylık hamile E. T., akşam saatlerinde evinin yakınındaki bir parkta spor yapmaya gitti. Spor yaparken yanına kırmızı renkli bir otomobil yaklaştı ve otomobilden inen bir erkek “Burada bir daha spor yapmayacaksın, yürümeyeceksin” diye bağırarak ayağından ayakkabısını çıkardı ve kadının suratına vurdu. Kadın, dengesini kaybedip yere düştü ve başını kaldırma çarptı. Buna rağmen saldırgan yerdeyken kadına tekme atıp vurmaya sürdürdü. Hamileyim diye yalvarmasına rağmen kadına tekme atmaya devam eden saldırgan, kadının imdat çığlıkları üzerine kaçtı. Saldırının ardından E. T. yaşadığı olayı şu ifadelerle anlattı: “Hamile olduğumu söyleyerek vurmaması için yalvardım. Olup biteni anlamadım. Adeta gözü dönmüştü, vurmaya devam etti. Yere düşüp başım kaldırma çarptıktan sonra üstüme çıkarak yüzüme vurmaya başladı. Bir yandan küfürler savuruyor bir yandan da vurmaya devam ediyordu. Bebeğimi kaybettiğimi düşündüm bir an. Ardından birden beni bıraktı ve kaçtı.”(Birgun, 2016; Cumhuriyet, 2016; Habertürk, 2016).

Yukarıda aktarılan ikinci olay analitik psikoterapi bağlamında değerlendirildiğinde anima ve animus kavramlarının ön plana çıktığı fark edilmiştir. Anima, duygular ve duygusallık gibi erkek psişenin kadınsı parçası, animus ise kadın psişenin mantık ve akılcılık gibi özelliklerini ifade eden erkeksi parçası olarak açıklanır (Sharf, 2014). Olayda saldırganın hamile bir kadına şiddet uygulaması, kadının hamile olduğunu söyleyip yalvarmasına rağmen ona vurmaya devam etmesi, “anima”sının yeterince gelişmediğinin göstergesidir. Saldırganda özellikle merhamet duygusunun eksikliğinden söz edilebilir.

Fromm (2008) saldırganlığın bir türü olarak gıpta ve kıskançlıktan doğan düşmanlığı göstermiş; kişinin, kendisinin istediği ama sahip olamadığı şeylere sahip olan diğerlerine karşı nefret ve düşmanlık besleyebileceğini ifade etmiştir. Bu olayda da saldırganın yoğun bir nefret duygusu ve düşmanca tutumlar içerisinde olduğu söylenebilir. Saldırganın bu duygu ve tutumları, onun empati ve hoşgörülü olma gibi becerilerini köreltmıştır. Saldırgan, yoğun bir şekilde erkeksi parçası olan “animus”un kontrolü altında davranmıştır. Bunların yanı sıra birinci olaydaki saldırganda olduğu gibi bu olaydaki saldırganda da “persona”, “gölge”yi kontrol altında tutamamış, saldırgan “gölge”sinin etkisi altında duygu, düşünce ve davranışlarına yön vermiştir.

Şiddetin temelinde güç isteği vardır. Fiziksel veya psikolojik kriterlere göre de güç; yaratıcılık, gelişim ve iyiliğin aracı olabileceği gibi başlı başına kötülüğün de aracı haline gelebilir (Güleç, Topaloğlu, Ünsal ve Altıntaş, 2012). Yukarıda sunulan iki olayda da saldırganlar, erkek olmanın verdiği fiziksel gücü kötülüğün bir aracı olarak kullanmıştır. “Anima”larının gelişmemiş olmasından kaynaklanan duygu yoksunluğu, onların diğer bireyleri anlayabilmelerini ve farklılıklara tahammül edebilmelerini engellemiştir. Bu engellemeden dolayı kendi isteklerine odaklanmış ve isteklerine ulaşma konusunda rahat bir şekilde şiddeti bir araç olarak kullanabilmişlerdir.

Analitik psikoterapide bilinç, bireyin çevreye adapte olabilmesini mümkün kılan gerçeklikle bağlantı kurmanın bir yolu olarak açıklanmıştır (Schultz ve Schultz, 2007; Sharf, 2014). Yukarıda aktarılan iki olayda saldırganlar, bilinç düzeyinde birtakım problemler yaşamışlardır. Bu bireyler, gerçeklikle sağlıklı bir şekilde bağlantı kuramamışlardır. Jung, bilincin bilinçdışı karşısında ikincil derecede bir öneme sahip olduğunu bildirmiş; bilinçdışında var olan her şeyin dışı çıkıp varlığını göstermeye çalıştığını ifade etmiştir (Schultz ve Schultz, 2007; Jung, 2015). Bilinç ve bilinçdışı birbirine karşıt olmakla beraber aynı zamanda birbirini tamamlar (Jung, 2006). Saldırganların şiddet eylemleri bu açıdan değerlendirildiğinde kolektif bilinçdışından “animus” ve “gölge”nin yıkıcı etkilerini bilinç düzeyine taşıdıkları görülür. Ayrıca bu bireylerde egemen olan kolektif veya kişisel bilinçdışından bazı unsurlar içeren kompleksler de onların saldırgan davranışlarına neden olabilir. Kompleksler, daha çok güç ve aşağılık duyguları ile tanımlanan isteklere ilişkin kalıpları temsil eder, psişedeki kırılan parçaları gösterir, insanın hâlihazırdaki eylemlerinin enerji merkezleri olarak değerlendirilir (Kast, 2014; Schultz ve Schultz, 2007). Söz konusu olaylarda saldırganların, güç isteğiyle veya aşağılık duygusuyla hareket ederek kendilerine hâkim olan komplekslerin güdümü altında şiddete yöneldikleri ifade edilebilir.

Jung, kolektif bilinçdışının içeriğini oluşturan arketiplerden en önemlisinin “ben” olduğunu bildirmiştir. Ben, kişiliğin tümünü temsil eder ve tam bir bütünleşmeye ulaşmaya çabalar (Schultz ve Schultz, 2007). Ben arketipi, kolektif bilinçdışında yer alan diğer arketipleri ve onların bilinçte belirme şekillerini düzenler, örgütler ve kişiliğin bütünleşmesini sağlar (Geçtan, 2006). Söz konusu olayı gerçekleştiren saldırganların “animus” ve “gölge” arketiplerine göre davranışlarını biçimlendirdikleri, bunları bilinç düzeyine taşıırken “persona” ve “anima”nın geri planda kaldığı söylenebilir. Dolayısıyla bu saldırganların, kişiliklerini bütünleştirmede ciddi sorunlar yaşadıkları, bu saldırganların benliklerinin çok zayıf kaldığı belirtilebilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Analitik psikoterapinin temel kavramları kullanılarak çeşitli disiplinlerde birtakım değerlendirmelerin olduğu gözlenmiştir. Türkiye’de bu değerlendirmeler özellikle edebi metinlerin incelenmesi (Dökmen, 1988; Durmuş, 2010; Harmancı, 2013; Özher, 2006; Şahin-Yeşil, 2012) üzerinde yoğunlaşmıştır. Bununla birlikte Derin ve Voltan-Acar (2014) tarafından ilk defa analitik psikoterapinin temel kavramları kullanılarak bir film analizinin yapıldığı görülmüştür. Bu çalışmada ise herhangi bir yazılı veya görsel materyalin analizinden ziyade toplumsal anlamda büyük bir öneminin olduğu düşünülen kadına yönelik şiddet olayı, iki örnek olay ele alınarak değerlendirilmiştir.

Analitik psikoterapiyi diğer kuramlardan ayıran en önemli kavram kolektif bilinçdışıdır. Kolektif bilinçdışının içeriğini arketipler oluşturur. En temel arketipler; bürünülen kişilik “persona”, hayat kaynağı “anima”, kötü niyet “animus” ve “gölge” olarak ifade edilmiştir (Sharf, 2014; Corey, 2007). Bu çalışma kapsamında ele alınan iki olayda da saldırganların kötü niyet “animus” ve “gölge”nin etkisi altında oldukları söylenebilir. Bunun yanı sıra bilinç düzeylerinde bir takım sorunlar yaşandığı ve güç ve aşağılık hissinden kaynaklı komplekslerin kendi duygu, düşünce ve davranışlarına hâkim olduğu belirtilebilir. Ayrıca bu saldırganların benliklerinin yeterince gelişmediği çıkarılabilir.

Psikolojik danışmanların, içinde yaşadıkları toplumun sosyal, kültürel ve politik atmosferini, bireylerin yaşadıkları psikolojik sorunların toplum tarafından nasıl anlamlandırılıp yorumlandığını, toplumun bu bireylere bakış açısını, ilgili kalıp yargıları ve bireylerin ürettikleri baş etme yollarını çok iyi bilmeleri gerekir (Erdur-Baker, 2007). Bu kapsamda değerlendirildiğinde benzer çalışmaların psikolojik danışmanlar tarafından yapılmasının toplumda yaşanan sorunlara farklı bakış açılarıyla bakabilmenin yanı sıra farklı çözüm önerilerinin de getirilmesini sağlayacağı söylenebilir. Nitekim bu çalışma sonunda kadına yönelik şiddet uygulayan erkekler için psikolojik tedavi hizmeti sunulurken göz önünde bulundurulması gereken noktalara ilişkin bir takım ipuçları ortaya çıkabilir. Sözgelimi bu bireylere yönelik psikolojik danışma hizmetinde Gestalt terapideki “kutuplardan” yararlanılabileceği önerilebilir. Gestalt terapide kişilikte birbiri ile mücadele eden iki

zıt yönün uzlaşması, bütünleşmesi ve kabul edilmesi sağlanmaya çalışılır (Voltan-Acar, 2004). Buna ilişkin olarak diyalog oyunu, boş sandalye, tersine çevirme ve rol değiştirme gibi Gestalt tekniklerinin kullanılabileceği söylenebilir. Bunun yanı sıra Gestalt terapi, psikodrama ve bilişsel davranışçı terapi ilkelerini bütünleştiren Voltan Acar-Molaei (VAM) modelinin de psikolojik danışmanlar tarafından bu tür vak'alarla çalışılırken etkili bir şekilde kullanılabileceği ifade edilebilir. Bu modelde danışanların bireysel, ailesel ve kültürel özellikleri dikkate alınarak problemlerini etkileyebilecek ilişkileri, duyguları, düşünceleri, davranışları, beden süreçleri ve spiritüel yanları üzerinde bir bütün olarak çalışılır (Voltan-Acar ve Molaei, 2016). Bu modelin de anima ve animus arasında, benzer şekilde gölge ve persona arasında bir denge kurmak, danışanın bilinç düzeyinde ve bilinçdışında yaşadığı sorunlarla başa çıkmasına yardım etmek ve kişiliğinin bütünleşmesini sağlamak konusunda yararlı olabileceği önerilir.

Kaynaklar

- Birgün. (2016, Eylül 18). Şort giyen kadına otobüste tekme atan saldırgan serbest bırakıldı. *Birgün*. <https://www.birgun.net/haber-detay/sort-giyen-kadina-otobuste-tekme-atan-saldirgan-serbest-birakildi-128449.html> adresinden erişildi.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. (İ.D.E. Sarıoğlu, Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Corey, G. (2008). *Psikolojik danışma kuram ve uygulamaları*. (T. Ergene, Çev.). Ankara: Mentis Yayıncılık.
- Cumhuriyet. (2016, Aralık 16). Parkta spor yapan hamile kadına tekme atan saldırgan serbest bırakıldı! *Cumhuriyet*. http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/644195/Parkta_spor_yapan_hamile_kadina_tekme_atan_saldirgan_serbest_birakildi_.html adresinden erişildi.
- Daniels, V. (2011). *The analytical psychology of Carl Gustav Jung*. 12 Aralık 2016 tarihinde <http://www.matrixmeditations.info/bonusJung.pdf> adresinden erişildi.
- Derin, S. ve Voltan-Acar, N. (2016). Analitik terapi bağlamında film analizi: Tehlikeli İlişki. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(45), 449-460.
- Dökmen, Ü. (1988). Pinokyo' nun arketipler ve ana baba-çocuk ilişkileri açısından incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 16(2), 381-395.
- Durmuş, G. (2010). Yaşar Kemal'in "Ağrıdaki Efsanesi" başlıklı romanına arketipsel bir yaklaşım. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5, 21-29.
- Erdur-Baker, Ö. (2007). Psikolojik danışma ve kültürel faktörler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(27), 109-122.
- Ekstrom, S. R. (2004). The mind beyond our immediate awareness: Freudian, Jungian, and cognitive models of the unconscious. *Journal of Analytical Psychology*, 49, 657-682.
- Fordham, F. (1994). Jung psikolojisi. (A. Yalçiner, Çev.). İstanbul: Say Yayıncılık.
- Fromm, E. (2008). *Sevginin ve şiddetin kaynağı*. (Y. Salman ve N. İçten, Çev.). İstanbul: Payel Yayınları.
- Gençtan, E. (2006). *Psikanaliz ve sonrası*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Güleç, H., Topaloğlu, M., Ünsal, D. ve Altıntaş, M. (2012). Bir kısır döngü olarak şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(1), 112-137.
- Güler, N., Tel, H. ve Özkan-Tuncay, F. (2005). Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 27(2), 51-56.
- Habertürk (2016, Eylül 19). Şort giyen hemşireye tekme atan Abdullah Çakıroğlu tutuklandı. *Habertürk*. <http://www.haberturk.com/gundem/haber/1298563-sort-giyen-hemshireye-tekme-atan-zanlı-tutuklandi> adresinden erişildi.
- Harmancı, M. (2013). Gurbet türkülerine arketipsel bir yaklaşım. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(4), 919-926.
- HÜNEE (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü) (2015). *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması*.

- Hürriyet (2016, Aralık 9). Hamile kadına tekme atan saldırgan tutuklandı. *Hürriyet*. <http://www.hurriyet.com.tr/hamile-kadina-saldirani-plaka-ele-verdi-taniklar-teshis-etti-40301926> adresinden erişildi.
- Jung, C. G. (2005). *Dört arketip*. (Z. H. Yilmazer, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Jung, C. G. (2006). *Analitik psikoloji*. (E. Gürol, Çev.). İstanbul: Payel Yayınevi.
- Jung, C. G. (2014). *Jung psikolojisi*. (M. Ukray, Çev.). Ankara: Yason Yayıncılık.
- Jung, C. G. (2015). *Anılar, düşler, düşünceler*. (İ. Kantemir, Çev.). İstanbul: Can Yayınları.
- Karahan, T.F. ve Sardoğan, M.E. (2004). *Psikolojik danışma ve psikoterapide kuramlar*. Samsun: Deniz Kültür Yayınları.
- Karal, D. ve Aydemir, E. (2012). *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet*. Uluslararası Startejik Araştırmalar Kurumu Sosyal Araştırmalar Merkezi. USAK Rapor No: 12-01.
- Kast, V. (2014). Complexes and imagination. *Journal of Analytical Psychology*, 59(5), 680-694.
- Kaufman, M. (1999). *Erkek kaynaklı şiddetin 7 nedeni*. 15 Aralık 2016 tarihinde <http://www.michaelkaufman.com/wp-content/uploads/2008/12/kaufman-erkek-kaynakli-siddetin-7-nedeni-turkish.pdf> adresinden erişildi.
- McGuigan, R. (2009). Shadows, conflict, and the mediator. *Conflict Resolution Quarterly*, 26(3), 349-364.
- Murdock, N.L. (2012). *Psikolojik danışma ve psikoterapi kuramları*. (F. Akkoyun, Çev.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Özher, S. (2006). Beyaz gemi adlı romandaki yüce birey arketipi. *bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 37, 81-90.
- Schultz, D. P. ve Schultz, S. E. (2007). *Modern psikoloji tarihi*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Sharf, Richard. S. (2014). *Psikoterapi ve psikolojik danışma kuramları: Kavramlar ve örnek olaylar*. (N.Voltan-Acar, Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Şahin-Yeşil, S. (2012). Uyumsuzluk kuramı bağlamında “yaşlı bilge adam” ve “oyuncu”nun işlevleri: Nasreddin hoca neden komiktir? *Milli Folklor*, 24(96), 67-73.
- Şenol, D. ve Yıldız, S. (2013). *Kadına yönelik şiddet algısı: Kadın ve erkek bakış açılarıyla*. Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları.
- TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) (2016). *İstatistiklerle kadın, 2015*. Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, 21519.
- T24 (2016, Aralık 12). Parkta spor yapan hamile kadına tekme attığı iddia edilen kişi serbest bırakıldı. *T24*. <http://t24.com.tr/haber/parkta-spor-yapan-hamile-kadina-tekme-atan-saldirgan-serbest-birakildi,376427> adresinden erişildi.
- Voltan-Acar, N. (2004). *Ne kadar farkındayım? Gestalt terapi*. Ankara: Babil Yayıncılık.
- Voltan-Acar, N. ve Molaei, B. (2016). *Grupla psikolojik danışmada Voltan Acar - Molaei (VAM) bütünlleştirici modeline dayalı süpervizyonlu oturum örnekleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- WHO (World Health Organization) (2014). *Global status report on violence prevention*. 19 Ekim 2017 tarihinde http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/status_report/2014/en/ adresinden erişildi.

[Extended English Abstract](#)

Introduction

The developmental process of analytical psychotherapy is based on Jung's own experiments with normal, neurotic, and psychotic people. Jung's teachings do not focus entirely on psychopathology, considering the experimental necessity of pathology. Jung points out that when focused on an issue related to human beings, that issue gets clearer but that the network of relationships forming the whole of spiritual activity gets missed (Fordham, 1994). According to Jung conceptualizing the personality based on unity and integrity as a whole this integrity manifests itself in "psyche", which includes all conscious or unconscious thoughts, feelings and behaviors (Sharf, 2014).

According to analytical psychotherapy, any person has an inner and an outer world. The whole of the characteristics which is composed in cultural harmony to environment constitutes the outside world, which is called "persona". When the conscious is under pressure, humans' inner world unforeseen is called "shadow". The shadow reflects the dark side of the person, which is the suppressed and hidden areas. In addition, there is a feminine structure (anima) and a masculine structure (animus) in every human. The imbalance between these two structures can lead to some mental problems. Similarly, a person's blind obedience to "persona" or the lack of proper reflection of "shadow" can also cause a variety of psychological disorders (Jung, 2014; McGuigan, 2009).

As a result of psychological disorders, people may tend to violence. Especially when the reasons for violence against women are examined, it is argued that the violent individuals have some psychological troubles, they do not consciously resorting to violence, and they can not control their actions. Those who are subjected to violence are often said to have a passive personality, and that they can not find the strength and courage to react to violence (Şenol and Yıldız, 2013). It is stated that besides psychological reasons, violence against women stems from many socio-economic and culture-based factors (Karal ve Aydemir, 2012).

In this study, it is aimed to evaluate violence against women, which is one of the common problems of the society, especially in the context of analytical psychotherapy based on some recent events in the media. Therefore, two main events including violence against women and the basic approach of analytical psychotherapy for these events have been evaluated.

Analytical psychotherapy's basic approach to violence against women

Kaufman (1999) mentioned seven reasons for the violence that man has applied to the woman. They are as follows:

- a. Patriarchy: Organizational structure and demands of patriarchal or male dominated societies.
- b. The Belief that Men are Privileged: The perception of men is that they have a conscious but often unconscious way of possessing a privilege.
- c. Approve/Allow: In many countries, there is no legislation on violence against spouses, or there are some inadequacies to apply it properly.
- d. Paradox Created by Male Dominance: The distrust resulting from the failures in achieving masculinity.
- e. Psychic Masculinity Armor: Character structure based on keeping emotional distance with others.
- f. Masculinity as a Mental Pressure Cooker: Many men learn to suppress their emotions since their boyhood.
- g. Past Experiences: Boys are exposed to or witness to violence.

When the reasons explained above by Kaufman (1999) are taken into consideration, it can be seen that the non-balanced development of the feminine structure and masculine structure of in all the individuals leads to the violence against women. Learning to suppress their feelings when they are younger and keeping emotional distance with others do not ensure sufficient development of feminine structure in men. Similarly, the patriarchal society structure and the explicit or implicit approval of violence against women in the society prevent from sufficient development of the masculine structure in women (animus). These structures called anima and animus in analytical psychotherapy constitute the content of collective unconscious.

Discussion, Result and Suggestions

The most important concept that distinguishes analytic psychotherapy from other approaches is collective unconscious. Archetypes compose the content of collective unconscious. The most basic archetypes are mentioned as “persona” as impersonated identity, “anima” as the source of life, “animus” as ill will and “shadow” (Sharf, 2014; Corey, 2007). In both of the events examined in the scope of this study, it could be said that attackers were under the influence of ill will “animus” and “shadow”. In addition to this, it could be argued that they have certain problems states of consciousness and complexities stemming from power and inferiority feeling dominate their own feelings, thoughts and behaviors. Besides, it is deduced that selves of those attackers have not developed sufficiently.

At the end of this study, some key points related to issues that must be considered while offering psychological treatment services to males who resort to violence against females could be derived. For instance, during psychological treatment to those individuals, employing “polarities” based on Gestalt therapy may be advised. In Gestalt therapy, it is tried to compromise, unite and accept two opposite sides which conflict with each other in personality (Voltan-Acar, 2004). Related to this, some Gestalt techniques such as dialogues, empty chair, reversing and exchanging roles could be applied. Also, it could be claimed that Voltan Acar-Molaei (VAM) model which integrates basic principles of Gestalt therapy, psychodrama and cognitive behavioral therapy may be benefitted from effectively while dealing with this kind of cases. In this model, problems of clients and relationships, feelings, thoughts, behaviors, body processes and spirituality that may affect those problems are treated holistically by bearing their individual, familial and cultural features in mind (Voltan-Acar ve Molaei, 2016). It is also advised that this model could be useful in terms of balancing between anima and animus, similarly, shadow and persona, helping clients to cope with their problems states of consciousness and unconsciousness and unifying the identity.